

Täysistunto

Tiistai 5.10.2021 klo 13.59—17.12

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 45 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Ministeri Ohisalo.

Keskustelu

14.02 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitellyssä on hallituksen esitys arpajaislain uudistamiseksi. Arpajaislain lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi joitain liitännäisiä lakeja. Hallitusohjelman ja tämän esityksen tavoitteena on rahapelihaittojen nykyistä tehokkaampi torjunta. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa kykyä torjua yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista rahapelitarjontaa ja ohjata kysyntää arpajaislailla säänneltyyn rahapelitarjontaan. Pääosan lakimuutoksista on tarkoitus tulla voimaan vuoden 22 alusta.

Arvoisa puhemies! EU-oikeus määrittelee yksinoikeusjärjestelmän ja siten myös rahapelilainsäädännön raamit. Järjestelmän tulee ensisijaisesti perustua rahapelihaittojen torjuntaan. Tämä nyt esittelyssä oleva arpajaislain uudistus sisältää useita toimenpiteitä rahapelihaittojen torjunnan tehostamiseksi. EU-oikeus mahdollistaa kuluttajien kysynnän ohjaamisen säänneltyyn rahapelitarjontaan, kunhan näillä toimilla ei yllytetä liiallisesti pelaamiseen. Esityksessä on myös tällaisia yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytyksiä tukevia elementtejä.

Haittojen torjuntaa tehostetaan esimerkiksi pakollisella tunnistautumisella, joka laajennetaan vaiheittain kaikkeen rahapelaamiseen. Nettipeleissä ja automaattipelaamisessa pakollinen tunnistautuminen on jo käytössä. Lotossa, vedonlyönnissä ja muussa kuponkipeleissä siirryttäisiin tunnistautumiseen viimeistään vuoden 23 alussa ja pahvisissa raaputusarvoissa puolestaan vuoden 24 alussa. Kattavan tunnistautumisen etu on siinä, että viiranomaisella, pelaajalla ja Veikkauksella on mahdollista asettaa erilaisia rajoituksia ja estoja pelaamiselle. Pakollinen tunnistautuminen lisää saatavilla olevan pelidatan määrää. Veikkauksella olisi oikeus ja myös velvollisuus käyttää dataa haitallisen pelaamisen tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Laissa myös säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle oikeus saada Veikkaukselta henkilötietoja. Tämä on tärkeää tutkimukseen ja tietoon perustuvan haittojen torjunnan kehittämiseksi. Pelaamista koskevien tietojen analysointi tehtäisiin kuitenkin aina ryhmätasolla, eikä tietojen käsittelyn kohteena olisi yksittäinen pelaaja.

Tämän nyt käsitellyssä olevan esityksen myötä raha-automaattien markkinointi kielletäisiin ja lakiin sisällytettäisiin uusi velvollisuus suunnitella raha-automaattien sijoittelun ja käytön periaatteet siten, että haitat olisivat mahdollisimman vähäisiä. Erityisesti tulisi huomioida alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien suojaaminen. Automaatit tulisi myös sijoittaa niin, että niitä voidaan esteettömästi valvoa.

Myös uusissa markkinointisäännöksissä on huomioitu rahapelihaittojen torjunta. Uudella sääntelyllä täsmennettäisiin Veikkaukselle sallitun markkinoinnin sisältöä. Lisäksi Veikkauksen markkinoinnin tulisi olla kokonaisuudessaan maltillista. Laissa säädettäisiin myös kielletyistä markkinointitavoista. Niin sanottua pelikohdeinformaatiota ei myöskään enää olisi sallittua antaa haitallisista rahapeleistä. Kuten nykyisinkin haitallisten pelien markkinointi olisi sallittu pelikasinolla ja pelisalissa. Toisaalta rahapelikysynnän ohjaamiseksi sallittaisiin jatkossa vedonlyönti- ja totopelien markkinointi edellä kuvatun mukaisin rajoittein.

Vaikka voimassa oleva arpajaislaki sisältää yksiselitteisen kiellon markkinoida muita kuin Veikkauksen rahapelejä, useat yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliset toimijat tarkoituksellisesti suuntaavat markkinointiaan tänne käyttäen markkinoinnissaan esimerkiksi suomen kieltä. Markkinoinnissa pyritään hämärtämään kuluttajien käsitystä siitä, että rahapeliyhteisöillä olisi oikeus toimeenpanna rahapelejä Suomessa. Tällaista rahapelien markkinointia esiintyy erityisesti internetissä. Arpajaislain vastaisen markkinoinnin kitkemiseksi esityksessä ehdotetaan hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottoa. Markkinointikielto ja seuraamusmaksu voitaisiin vastaisuudessa kohdistaa myös yksityishenkilöön. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös Veikkaukselle sen rikkoessa edellä mainittuja uusia markkinointisäännöksiä.

Arpajaislailla vaikutetaan siihen, miten haittoja torjutaan yksinoikeusjärjestelmän sisällä. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä, vaan samanaikaisesti on vaikutettava ulkopuoliseen tarjontaan. Tämän vuoksi esitykseen on sisällytetty säännökset maksuliikenne-estoista. Estojen kohteena olisivat sellaiset rahapeliyhtiöt, jotka suuntaavat arpajaislain vastaisesti markkinointiaan Manner-Suomeen ja joiden markkinoinnin Poliisihallitus on kieltänyt. Poliisihallitus ylläpitäisi julkisesti niin sanottua estolistaa tällaisista rahapeliyhtiöistä. Pankkien ja muiden maksupalvelutarjoajien tulisi estää maksuliikenne estolistalla olevien rahapeliyhtiöiden ja pelaajien välillä.

Arpajaislailla mahdollistetaan Veikkauksen tytäryhtiöille yritysten välinen liiketoiminta. Veikkauksen pelikehitysosaaamista voitaisiin siis hyödyntää kaupallisesti myyden palveluja ja tuotteita ulkomaisille pelialan yhtiöille. Kyse ei ole rahapelipalveluiden tarjoamisesta kuluttajille ulkomailla.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla pääosin voimaan ensi vuoden alusta. Pakollisen tunnistautumisen ja maksuliikenne-estojen käyttöönotto edellyttää huomattavia teknisiä muutoksia, minkä vuoksi säännösten soveltamista porrastettaisiin. Kaikki pelaaminen olisi tunnistautunutta viimeistään vuonna 24.

Arvoisa puhemies! Hyvin usein arpajaislain yhteydessä puhutaan myös rahapelitoiminnan tuotosta. Yksinoikeusjärjestelmän ylläpitoa tai sen kehittämiseen liittyviä toimenpitei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

tä ei kuitenkaan voida EU-oikeuden silmissä perustella tuotoilla. Tehokkaat haittojen torjuntaan tähtäävät toimenpiteet vaikuttavat väistämättä pelaamiseen ja sitä kautta myös Veikkauksen tuottoon. Tällä arpajaislain uudistamisella ei puututa tuotonjaon tulevaisuuteen. Tuotonjakoa käsitellään parhaillaan erillisessä valtioneuvoston kanslian vetämässä hankkeessa. Hankkeen tehtävänä on laatia ehdotus uudeksi rahoitusmalliksi rahapelituotoilla rahoitettujen toimintojen rahoittamiseksi vuoden 24 alusta lukien. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen. [Ilkka Kanerva: Eikö ole debattia?] — En huomannut, että olisi vielä ainakaan suuremmin debattipuheenvuoropyyntöjä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

14.09 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä puheenvuorolla varmaan blokkiaan ikuisesti pääsyt Veikkauksen hallintoneuvostoon, mutta niin olkoon.

Suomalainen rahapelijärjestelmä on sairas. Sairas rahapelijärjestelmämme on verhottu Veikkauksen kiillotettuihin mainosmateriaaleihin, joiden avulla kipukohtia yritetään peitellä. Meille kerrotaan joka kerta toisensa jälkeen, kuinka rahapelitoimintaa kehitetään vastuullisemmaksi ja kuinka Veikkauksen voittovaroja käytetään hyvään tarkoitukseen. Kerta toisensa jälkeen näiden selityksien varjolla sairas pelijärjestelmämme saa lisää elinaikaa, ja poliitikot siunaavat sen säilymisen keskuudessamme.

Vaikka rahapelijärjestelmämme on sairas, se on vaarallisen kykenevä toimimaan omaa etuaan ajaen ja pahoinvointia levittäen. Sen seurauksena Suomessa on arvioitu olevan 112 000 kansalaista, jotka kärsivät rahapeliongelmistä. Kun tähän lisätään peliongelmaisten läheiset, [Puhuja osoittaa itseään] puhumme valtavasta joukosta suomalaisia, joiden arkea rahapelaaminen varjostaa. Pelaaminen siis aiheuttaa meille valtavan määrän pahoinvointia, eikä tätä havaittua tosiasiaa poista se, että pelirahoja jaetaan hyvää tarkoitaville toimijoille ja hankkeille. Pelaamisen aiheuttama pahoinvointi ei katoa minnekään. On kestämätöntä, että hyvinvointia rahoitetaan luomalla pahoinvointia.

Arvoisa puhemies! En halua ulkomaalaisia peliyhtiöitä mellastamaan Suomeen ja kupaamaan suomalaisten rahoja. Meillä on jo kotimainen pelimonopoli, joka sekin on saanut mellastaa liian vapaasti jo vuosikausia. Poliitikkojen tulisikin nyt keskittyä siihen, että samalla, kun ulkomaalaiset toimijat pysyvät aisoissa, myös oma pelimonopolimme saa daan laitettua aisoihin. Pelimonopoli on luotu suojelemaan kansalaisten hyvinvointia, ei tarvelemään sitä. Kun asetelma on kääntynyt päinvastaiseksi, on järjestelmää silloin korjattava. Sen hetki olisi ollut jo aikaa sitten. Viimeistään nyt tähän todellisuuteen tulisi he rätä.

Hallituksen esityksessä arpajaislain uudistamiseksi ei haluta puuttua siihen, että ruoka-kaupat toimivat tässä maassa uhkapeliluolina. Tavallisesti uhkapeliluolat mielletään laittomiksi. Mutta Suomessa on täysin laillista, että ruokakaupoissamme on pitkät rivit pelikoneita, joihin kansalaiset häviävät pitkän pennin. Toisin kuin hallitus, eräs kauppaketju näki pelikonerivit niin vastuuttomina, että päätti poistaa ne kaupoistaan.

Veikkaus julistaa kovaan ääneen, kuinka se on vähentänyt hajasijoitettujen pelikoneiden määrää viime aikoina. Mutta jos noin 18 500 pelikoneen viidakkoa harvennetaan noin 10 000 pelikoneen viidakoksi, meillä on edelleen 10 000 pelikoneita liikaa siellä, missä niitä ei pitäisi olla. Riippumatta pelirajoista tai tunnistaumisista tuhannet pelikoneet säilyvät yhä ympäristössä, jossa jokaisen suomalaisen on käytävä hakemassa ruokansa — ja lapset mukana. Kun pelaaminen vie mennessään, kauppojen pelikoneista tutut ääni- ja va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

loefektit säilyvät, mutta pelit vaihtuvat ja panokset kasvavat. Pelaaminen voi lopulta viedä kaiken käytössä olevan ajan ja rahan. Sen sijaan, että vanhempi viettäisi aikaa lastensa kanssa, aika hupenee nettikasinoihin, joihin uppoavat myös kaikki rahat lasten viikkorahoja myöten. Vastuulliset toimet menettävät merkityksensä, kun panoksena on peliriippuvaisen ja hänen läheistensä koko elämä ja tulevaisuus. Suurimpia epäkohtia koko pelisysteemissämme on järjestöjen rahoituksen sitominen peliongelmaisilta haalittuihin rahoihin.

Hallituskin on tunnistanut tämän ongelman, mutta ratkaisua tämän epäterveen riippuvuuden katkaisemiseksi yhä odotetaan. Sen sijaan pitkiä työryhmien toimikausia ei olisi tarvittu siihen, että olisi katkaistu peliriippuvuuskierteen juuret ja päätetty poistaa pelikoneet kaupoista. Toimeen olisi voitu alkaa heti. Siihen hallitus ei ollut valmis, ja sairasta rahapelijärjestelmäämme paikataan laastareilla. Kauniitkaan laastarit eivät kuitenkaan paranna ongelmaa, vaan peittelevät sitä.

Pelikoneet on saatava pois kaupoista, sillä ne aiheuttavat peliriippuvuuskierteen myötä niin suuria haavoja, joita laastarit eivät enää peitä. Niitä haavoja on maassamme jo liikaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Kiviranta.

14.14 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tilanne on nopeasti muuttunut vuoden parin aikana koronarajoitusten ja peliongelmiin hallintaan tähtäävien toimien seurauksena. Myös digitaalinen toimintaympäristö on muuttanut Veikkauksen markkinatilannetta huomattavasti, sillä monopoli joutuu erityisesti nettikasinoiden ja urheiluviedonlyönnin myötä kilpailemaan kansainvälisiä toimijoita vastaan. Tarvitsemme järkevän ja vastuullisen arpajaislain. Pelihaittojen torjumiseksi saatavuutta tulee edelleen rajoittaa. Pakollinen tunnistautuminen on ehdottomasti tarpeen ja hyvä asia. Veikkauksen toiminnan tulee olla uskottavasti vastuullista. Tämä tulee ottaa huomioon myös pelituotteiden markkinoinnissa.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että rahapelimonopolin aseman puolustamiseksi ulkomaisien uhkapelilyhtiöiden toimintaedellytyksiä pyritään rajoittamaan esimerkiksi rahaliikennettä estämällä. Tällä on merkitystä, vaikka kuten esityksessäkin todetaan, valvonta on todellisuudessa varsin vaikeaa. Maksuliikenteessä pitäisi olla jatkuvasti päivitettävät, ajantasaiset estolistat, ja vaikka suora maksuliikenne suomalaisten tilien ja ulkomaisien pelilyhtiöiden välillä saataisiinkin estetyksi edes suurimmaksi osaksi, niin jäljelle jäisi kuitenkin useita tapoja kiertää sääntelyä. Yksi esimerkki on rahojen siirtäminen ensin suomalaiselta pankkitililtä ulkomaiseen nettipankkiin ja sieltä edelleen pelilyhtiölle. Voittojen kotiuttaminen toimisi vastaavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Tavoitteena tulee olla Veikkauksen aseman turvaaminen, sillä pelituottojen valuminen ulkomaille ei ole suomalaisten etu. Samalla on kuitenkin muistettava vastuullisuus ja se, että ongelmapelaaminen on vakava yhteiskunnallinen epäkohta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

14.16 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Meillä on käsittelyssä odotettu arpajaislaki 2, joka jatkaa tuon arpajaislaki ykkösen eteenpäinvientiä.

Jos aloitan hyvistä asioista, niin pidän myönteisenä sitä, että meille synnytetään tällainen Veikkauksen tytäryhtiö, jossa tätä suomalaista osaamista voidaan myydä ulkomaille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Eli sitä pelien kehittämisen osaamista — ei siis itse pelaamista, niin kuin ministerikin toi esille, vaan nimenomaan sitä korkeaa pelien kehittämisen osaamista, mitä meillä on, mutta toivottavasti myös näitä erilaisia vastuullisuuteenkin liittyviä asioita. Se on hyvä, että meillä on tällainen mahdollisuus, ja me tiedämme, että meillä on paljon yksityisiä yrityksiä, pörssiyrityksiä, Suomessa, joilla tätä osaamista on paljon, mutta sitä on myös meidän valtionyhtiöillä, Veikkauksella, ja sitä osaamista on ihan hyvä myydä ulkomaille ja saada sitä kautta osa hyödyistä myös meille Suomeen käytettäväksi.

No sitten niitä ongelmiahan tässä esityksessä on huomattavasti enempi: tappioraja, netin blokkaminen, rahansiirtoblokkaus ja peliautomaattien kohtalo. Tässä esityksessä valitettavasti puututaan aika vähän itse peliongelmiin. Olisin odottanut, että toimenpiteet olisivat olleet vahvemmin peliongelmiin kohdistuvia. Meillä tuoreimpien tietojen mukaan yli 100 000 ihmistä kärsii ihan vakavista peliongelmistä — heistä yli 50 000 on peliriippuvaisia. Me tiedämme jokainen varmasti jonkun, jos ei ihan lähipiiristä, niin varmasti lähipiirin lähipiiristä, joilla näitä ongelmia on — erittäin vakavia, missä menetetään kymmeniätuhansia euroja, velkaannutaan elämänmittaisesti, ja sitten niitä, jotka pelaavat näitä kauppohen pelejä ja itse asiassa tekevät itsestään köyhiä jokaisen eläkkeentulon jälkeen. THL:n tuore tutkimushan kertoi siitä, että sosiaalietuuksien ja haitallisen rahapelaamisen yhteys on itse asiassa aika selvä. Vaikka etuuksien varassa elävät pelaavat vähemmän kuin työsäkäyvät, niin heidän suhteellinen osuutensa ongelmapelaajista on suurempi kuin työssäkäyvien.

No tämä tappiorajakysymys: Olisin ministeri Ohisalolle todennut, että kun avasitte nyt tämän lainsäädännön, niin syyskuussahan otettiin käyttöön osana Veikkauksen omaa vastuullisuusohjelmaa tämä kahden tuhannen euron tappioraja, mutta me olisimme kyllä valmiita sitä edelleen laskemaan. Se on kyllä varsin korkea, ja usein tulee vähän sellainen olo, että tämä raja on niin korkea siksi, että on voitu sanoa, että ”me tarjoamme kyllä tappiorajaa”, mutta ei se auta näitä ihmisiä, jotka näiden peliongelmiensa kanssa taistelevat. Toivon, ministeri, että tähän vielä puuttuisitte.

Veikkaus on vähentänyt peliautomaatteja kaupoista noin 40 prosenttia, ja nyt myös tappiorajat ovat tulossa pakollisiksi ja tunnistautuminen myös osana sitä. Mielestäni meillä pitäisi tässä tilanteessa olla valmius siihen, että me siirtäisimme peliautomaatit kokonaan valvottuihin tiloihin. Se olisi ollut mahdollista tässä esityksessä tehdä.

Uusimpana keinona oman pelaamisen hallintaan tulee tässä esityksessä tunnistautuminen, joka tulee voimaan — ministeri kertoi äsken — viimeistään vuonna 24. Olin ymmärtänyt, että 23, mutta sekin olisi ollut kovin myöhään. Tätä voitaisiin kyllä vielä kiirehtiä. Pidän hyvänä sitä, että tämän myötä Veikkauksesta tulee maailman ainoa peliyhtiö, jonka kaikki pelaaminen on tunnistautunutta. Jatkossa lottokuponginkin jättäminen vaatii siis tunnistautumisen — hyvä niin. Arvioiden mukaan kaikkienensa tämä vähentää rahapelaamista noin 500 miljoonaa euroa — toivottavasti myös osaltaan peliongelmiä.

No sitten tämä nettiblokkaus: Nyt täytyy vihreiltä kysyä, että käykö teille nettiblokkaus, netin rajoittaminen, kun sitä esittää vihreiden oma puheenjohtaja, vihreiden ministeri. Olen ymmärtänyt, että te olette nimenomaan puolustaneet netin avoimuutta, ja nyt te uskotte siihen, että nettiä rajoittamalla näitä ongelmia ratkotaan. [Heli Järvisen välihuuto] Eivät nämä ongelmat tule ratkeamaan sillä. Tämä ei ole toiminut Norjassa, ei tämä ole toiminut missään muussakaan maassa, että ryhdytään nettiä rajoittamaan, ja sen takia kysyn: kannatatteko te aidosti sitä, että meillä Suomessa otetaan käyttöön nettiblokkaus? Tällä vahviste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

taan tietysti Veikkauksen monopolia, mutta en itse usko siihen, että se tulee toimimaan. Se voi edelleen pahentaa tätä tilannetta, ja toivoisin sitä harkittavan uudestaan.

Hyvänä pidän ehkä sitä, että tätä mainonnan rajoittamista tehostetaan. Meillä on pitkään ollut tilanne se, että käytännössä mainonnan valvonta on kohdistettu vain Veikkaukseen eikä juurikaan muuhun. Nyt tässä näitä toimenpiteitä kohdistetaan myös ulkomaisiin peliyhtiöihin — se on ihan hyvä ja tervetullut asia.

Arvoisa puhemies! Kannattaa myös huomata, että maailmalla mutta jo meilläkin on esimerkkejä siitä, että pelaamisen tiukka rajoittaminen on tuonut mukanaan myös lieveilmiöinä esimerkiksi laittomat peliluolat, joista tässä edelläkin puhuttiin. Meilläkin itse asiassa nyt pitkittyneet ravintolasulut mutta myös esimerkiksi näiden rulettien ja tämäläyppisten poistaminen ravintoloista on synnyttänyt Suomeen kasvavan määrän näitä niin sanottuja pimeitä peliluolia, kasinoita. Tämä on oikeasti ihan kasvava ongelma meillä, ja kannattaa seurata, mitä tämän ympärillä tapahtuu, ja toivottavasti tähänkin puututaan.

Arvoisa puhemies! Hyvää: tytäryhtiö. Huonoa: liian korkea tappioraja, netin blokkauttaminen, rahansiirtoblokit sekä peliautomaattien jättäminen edelleen kaappoihin. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Otetaan vielä edustaja Gustafsson, ja sen jälkeen ovat kaikki pidempään puheenvuoroa jonottaneet saaneet puheensa pidettyä. Sitten, jos halukkuutta on, niin mennään debattiin.

14.23 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Onpa hienoa puhua nyt täältä ja nähdä teidät kaikki työtoverit livenä paikalla.

Veikkaus-yhtiöhän [Hälinää — Puhemies koputtaa] on perustettu 1940. Sen ovat perustaneet Suomen Valtakunnan Urheiluliitto, Suomen Palloliitto ja Työväen Urheiluliitto. Kun me puhumme Veikkaus-osakeyhtiöstä, me emme puhu ihan mistä tahansa toimijasta. Mielestäni Veikkaus on merkittävä suomalainen instituutio, joka on tuottanut suomalaiselle yhteiskunnalle, lukuisille edunsaajille, miljoonille suomalaisille mielihyvää, terveyttä, hyvää elämää. [Sebastian Tynkkynen: Ja pahoinvointia! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Ei saa häiritä puhujaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Gustafssonilla on puheenvuoro.

Kannattaa muistaa myöskin ikään kuin tämä näkökulma.

Voisin ihan alkuun kysyä osin retorisesti niin edustaja Tynkkyseltä kuin muiltakin: Tiedätkö, että Veikkauksen toiminnan pelihaitat ovat vähentyneet? Sen sijaan ne ovat kasvamassa pelitoiminnassa, joka tapahtuu ulkomaille ja jonne pelataan virallisten tietojen, arvioiden mukaan lähes 400 miljoonalla eurolla vuodessa. Kysyn, kuinka moni niistä tahoista, jotka nyt arvostelevat ja kritisoiivat Veikkauksen vastuullisuustoimia, on noston oman sormensa ja kysynyt, miten puututtaisiin tehokkaammin laittomille peliyhtiöille pelaamiseen, jotka kotiuttavat rahansa veroparatiiseihin verotuksen ulottumattomiin pois suomalaisilta kansalaisjärjestöiltä. Kuinka moni on nostanut sormensa? Olen liian vähän kuullut näitä puheenvuoroja niiltäkin tahoilta, joita pidän vastuullisina ja fiksuina toimijoina.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoite, aivan niin kuin ministeri sanoi, on vähentää ja ehkäistä rahapelaamisen sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja, joita kiistatta on ja joita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

on liikaa. Veikkaus-yhtiön tavoite on nyt nollatoleranssi, ja tämä nyt käsittelyssä oleva arpajaislaki, niin haluan uskoa, tulee varsin merkittävästi toimimaan tähän suuntaan. Lisäksi tämän arpajaislain tarkoituksena on vahvistaa yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytyksiä ja sen kykyä ohjata kysyntää säänneltyyn, turvalliseen rahapelitoimintaan.

Olen lukenut tuon koko hallituksen arpajaislakiesityksen. Se on minusta erittäin kunnianhimoinen kokonaisuus. Näkisin kyllä näin, että kun täällä nyt kritisoitiin maksuliikenteen estoja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvien rahapelien tarjoajille, niin tämä estomenettely on voimassa Euroopan unionin seitsemässä jäsenmaassa. Ja arpajaislakiesitys pitää muuten sisällään myöskin sen, että koska tässä myöskin Poliisihallituksen valvonta, ohjausrooli korostuu, niin se laki pitää nyt sisällään neljän plus kolmen poliisiviran perustamisen, ja ne tulevat Veikkauksen piikkiin ja ne nimenomaan myöskin sitten tätä valvontaa ovat tehostamassa, eivät tietysti yksin he, vaan totta kai niin kuin muutkin toimijat käymättä niitä nyt tässä lävitse.

Asiantuntijavaliokunnissa kannattaa tietysti tähän asiaan pysähtyä ja perehtyä, mutta se on kuitenkin sellainen väline, jolla nimenomaan laittomaan pelitoimintaan voidaan puuttua. Miksi me jättäisimme semmoisen käyttämättä, jos se nyt muissa kuitenkin toimii — ehkei täydellisesti, mutta kuitenkin? Sateenvarjostakin voi joskus tippua joku pisara ohi, mutta se suojelee ihmistä ja yhteistä asiaa.

Myöskin pidän, aivan niin kuin täällä jo aiemmissa puheenvuoroissa todettiin, tärkeänä tätä uutta liiketoimintaa. Kun olen pitkään seurannut ja osin ollut mukana Veikkauksen luottamustehtävissä, niin tiedän, että Veikkauksen teknologinen peliohjelmien kehittämisosaaminen on aivan Euroopan huippua, ja voisin noin varovasti yleisellä tasolla sanoa, että tämä uusi liiketoiminta, joka on siis yritysten välinen, mahdollistaa pidemmällä aikavälillä kymmenien miljoonien lisätuoton Veikkaukselle. Kuulitte oikein. Ja se on nyt myöskin tässä sisällä, myöskin vahvasti erilaiset vastuullisuustoimet ja myös Veikkauksen kanavointitoiminnan vahvistaminen.

Minä luulen, että monet meistä suomalaisista jakavat sen tunteen, mikä täällä on todettu, että tämä uhkapelaaminen, peliriippuvaisuus on vakava ongelma. Mutta haluan itse nyt nähdä, mitä tämä pakollinen tunnistautuminen tarkoittaa lähivuosien aikana. Katsotaan rauhassa ja tartutaan sen jälkeen, jos on välttämätöntä, ikään kuin uusiin, jyrkkiin toimenpiteisiin. Kyllä minä pidän nyt tässä tilanteessa huonona sitä, että kaikista peliautomaateista luovuttaisiin, kun jo nyt Veikkauksen kate on tippunut puolella miljardilla, ja että lyötäisiin vielä [Puhemies koputtaa] lisää tavallaan rasitteita tällä tavalla. — Joo, puheenjohtaja, eiköhän tämä tässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Eiköhän tämä, edustaja Gustafsson, tässä. — Ja nyt näyttää siltä tosiaan, että tämän puheenvuoron jälkeen on halukkuutta debattiin. Nouskaa seisomaan, painakaa V-painiketta. — Ja edustaja Essayah aloittaa.

14.31 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — No niin, uuden tekniikan opettelua, kiitoksia kollegalle!

Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille lain esittelystä. Ministeri aivan oikein totesi puheenvuorossaan, että EU:n silmissä sisämarkkinoilla ainut peruste sille, että meillä on kansallinen monopoli, on se, että me sitä kautta pyrimme paremmin ja pystymme paremmin ehkäisemään näitä pelaamiseen liittyviä haittoja, ja siinä mielessä tätä lakiesitystä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

katsottava niitten silmälasien läpi. Ajattelinkin, kun tässä näitä erilaisia toimenpiteitä on lainsäädännössä nyt tehty ja lueteltu, että tässä on sekä hyviä että huonoja ja sellaisia, joista uskon olevan varmasti apua vastuullisuuden parantamisessa, mutta ehkä muutamia sellaisia, joitten kohdalla herää kysymyksiä, mistä nämä ovat tulleet. Yksi sellainen, josta haluaisin ministeriltä vastauksen, on tämä niin sanottu tappioraja, 2 000 euroa. Mihin tämä perustuu? On tullut paljon palautetta siitä, että tämä on varsin korkea ja ei tavallaan [Puhemies koputtaa] vastaa tätä lain kokonaistarkoitusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinäluoma.

14.32 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myöskin kiittää ministeriä tämän tärkeän lakipaketin tuomisesta eduskuntaan. Näen tämän tasapainoisena pakeettina, jossa tehdään erittäin tarpeellisia täsmäkorjauksia tähän lakiin. Edustaja Gustafsson puhui täällä erittäin viisaasti ja puhui tämän kokonaistilanteen ja yhteiskunnallisen tilanteen huomioimisesta. Pelihaittojen torjunta on erittäin tärkeää, ja siksi se on myös tämän lain keskeisin tavoite. Tässä tehdään jo korjauksia, ja nyt on syytä myöskin, kun tämä laki tulee voimaan, seurata, minkälaisia vaikutuksia tämä laki saa aikaan, ja jatkaa tätä korjaustyötä myöskin jatkossa. Mutta on aivan selvää, että kun seuraavassa vaiheessa pohditaan näiden järjestöjen asemaa, niin kun niin moni järjestö on riippuvainen myöskin rahoituksesta, niin on tärkeää, että myös heidän rahoituksensa pystytään pitkällä aikavälillä turvaamaan ja luomaan ennustettava kehikko myöskin heille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tavio.

14.33 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta edustaja Gustafsson sanoi oikeastaan ihan samansuuntaisesti kuin itse ajattelen, että pelaamisesta on kuitenkin myös iloa. Ei voi käsitellä kaikkia pelaajia ongelmapelaajina, vaan ne ongelmapelaajat ovat ongelma erikseen, ja heitä autetaan ja pyritään koko ajan parempaan.

Sitä en ymmärtänyt, että edustaja Gustafsson Veikkauksen hallintoneuvoston puheenjohtajana puhui jälleen laittomista ulkomaisista peliyhtiöistä. Mitä ovat nämä laittomat peliyhtiöt? On ehkä jotenkin erikoista, että perussuomalaisena joutuu puolustamaan eurooppalaista vapaata kilpailua, [Naurua] mutta menkööt, koska perussuomalaiset ovat vapauden kannattajia, sananvapauden lisäksi siis myös toimintavapauden ja ihmisen yksilönvapauden kannattajia. Tällainen maksuliikenteen estäminen on huolestuttava suunta, koska voi olla, että sillä puuttumisella mennään sellaisiin doktriineihin, joilla aiheutetaan pitkässä juoksussa enemmän haittaa kuin hyötyä, huomioiden että tämä koskee myös kryptoja eli virtuaalivaluuttoja. [Jukka Gustafsson: Minä en taas ymmärtänyt tätä kohtaa! — Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

14.35 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kyllä minun mielestäni edustaja Gustafssonin käyttämä puheenvuoro kuvastaa sitä ristiriitaa, joka tähän rahapelaamiseen Suomessa liittyy. Meillä on Veikkauksella lakisääteinen monopoli pelihaittojen hallinnan takia, ja kuitenkin täällä keskustellaan siitä, että jos jo puoli miljardia pelikatetta menee tunnistautumisen kautta, niin ei kai sitten vielä voida sitä vähentää siirtämällä pelikoneita marketteihin. Eihän tämä arvio, minkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Gustafsson esitti, ole edes lainmukainen peruste miettiä, pitäisikö pelikoneet siirtää, vaan sitä pitää miettiä sitä vastaan, onko se oikeasuhtaista pelihaittojen hallitsemiseksi. Meidän mielestämme on. Hallitus ei tähän uskalla mennä, ja kysyn ministeriltä: miksi näin on?

Mitä tulee tähän maksujen blokeeraamiseen, täällä Gustafsson tiesi, että se muualla toimii lähes kuin rikkinäinen sateenvarjo. Norjassa se ei kuulemma toimi, ja Ruotsi ei edes lähtenyt yrittämään, kun näki vierestä, ettei se toimi. Ministeri, onko tästä vaikutusarviointoja, [Puhemies koputtaa] että siitä on muutakin vaikutusta kuin ihmisten maksujen ja nettikäyttötymisen tekninen rajoittaminen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

14.36 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä, ja täällä on ollut monia hyviä puheenvuoroja kollegoilta. Olen ollut hyvilläni, että hallitusohjelmaan tehtiin kirjaus pyrkimyksestä rajoittaa pelaamisesta johtuvia haittoja. Ongelmahan on ikaikainen, mutta nyt ongelman suitsiminen liikaa myös lainsäädäntötasolla eteenpäin. Muistan jo vuosikymmenien takaa apeailmeisten mummojen ja pappojen rivit pelikoneiden äärellä. Pelaamisessa ei näyttänyt olevan iloa, kun pieniä eläkkeitä pelattiin vimmallalla pois.

Haluan antaa myös kiitosta Veikkaukselle siitä, että se on halunnut toimia vastuullisesti rahapelihaittojen vähentämisessä. Haittojen vähentämisessä on ollut mukana esimerkiksi kokemusasiantuntijoita, joiden näkemyksiä on otettu huomioon. Parhaiten nämä kokemusasiantuntijankäytännöt pääsevät esille rahapeliautomaattien sijoittelua koskevissa periaatteissa ja esteettömässä valvonnassa. Tulevaisuudessa on kiinnitettävä huomiota siihen, mihin pelikoneet on sijoitettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Järvinen.

14.37 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että yksikin peliongelmainen on liikaa, ja siksi on hyvä ja oikea suunta, että tämän hallituksen aikana on otettu käyttöön pakollinen tunnistautuminen ja henkilökohtaiset tappiorajat ja että pelikoneiden määrää, automaattien määrää on vähennetty. Me vihreät olisimme valmiita myös siirtämään ne pelisaleihin, mutta valitettava totuus on se, että sekään ei poista peliongelmaa mutta varmasti tulee olemaan tulevaisuudessa yksi askel. Maksuliikenne-esto on yksi askel vielä lisää.

Mutta kun täällä puhutaan peliongelmaisista, on tärkeää muistaa, kuten edustaja Gustafssonkin sanoi, että ongelmat kasaantuvat nyt nettipelaamiseen, joka kasvaa hurjaa kyytiä. Vuosittain lähes sata miljoonaa euroa tulee lisää sellaista peliä, jota pelataan ulkomaille, ja me ei tunnuta millään saavan ulkomaisten peliyhtiöiden markkinointia kuriin. Siksi kysyn ministeriltä: mitä tähän tehdään, ja mitä tämä uusi lainsäädäntö tuo tullessaan, sillä ulkomaisten peliyhtiöiden markkinointia löytyy jo pääsiäismunia myöten?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

14.38 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson käytti tässä erittäin painavan puheenvuoron, johon ei voi muuta kuin yhtyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Arpajaislain muuttaminen, uudistaminen on tarpeen, ja tässä on hyvin keskeistä nimenomaan Veikkauksen aseman ja monopoliaseman pitkäjuoksuinen varmistaminen. Siinä ei ole kysymys pelkästään siitä, että ulkomaiset peliyhtiöt saadaan sillä tavalla kuriin, että voitot eivät valu ulkomaille, vaan ennen kaikkea myöskin siitä, että tämä pelitoiminta ja siihen liittyvä toiminta ei ole bisnestä primäärisesti, vaan siinä täytyy tunnistaa nämä riippuvuusongelmat, nämä haittaongelmat, joista täällä on puhuttu. Vähän samalla tavalla kuin alkoholin myynnissä meillä on monopoli Alkolla — miksi? Siksi, että Alko tekee samanaikaisesti myöskin alkoholikasvatusta. Aivan samasta lähtökohdasta myöskin monopoli on pidettävä Veikkauksella, että me voimme myöskin tätä peliriippuvuusongelmaa samanaikaisesti hallita Suomessa. Se on aito, vakava ongelma, jonka myöskin hallitus tunnistaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

14.39 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen hyvin pitkälti samaa mieltä kuin edustaja Tavio. Nyt on hyvä muistaa, että kaikki rajoitukset kohdistuvat kaikkiin ihmisiin, ja me puhumme tässä myös kaikkien rakastamasta lottopelaamisesta, eli jokaisen pitää jatkossa tunnistautua. On hyvä huomata — ainakin juristina kiinnitän huomiota siihen — että keräämme samalla myös ihmisen kotipaikasta ja käyttäytymisestä tietoa rekistereihin, elikkä aina tulee enemmän ja enemmän mahdollisuutta tietää, mitä kukin tavan ihminen tekee.

Sitten valiokuntakäsittelyä varten olisin tuonut esille muutaman ongelman. Turvakieltoihmisten tilanne on ratkaisematta. Elikkä ihmisten, jotka joutuvat ottamaan turvakiellon omaksi suojakseen, on jo nyt hyvin vaikea saada Veikkaus-korttia, ja se, joutuvatko he sitten lopettamaan tuon rakkaan loton pelaamisen kerran viikossa, on auki tuossa esityksessä. Ja moni meistä ostaa joululahja-arpoja. Entäpä sitten jatkossa: Kenen nimiin se rekisteröityy, kun ostat joululahja-arvat? Onko se sitten tosiaan niin, että lahjan antaja on sitten hetken päästä ongelmapelaaja? Tässä on teille muutama [Puhemies koputtaa] kysymys valiokuntaan pohdittavaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Wallinheimo.

14.41 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan mielipuolista keskustelua. Täällä oppositio tällä hetkellä puolustaa enemmän köyhiä kuin hallitus. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! En kiellä, että laissa olisi paljon hyviäkin asioita, mutta ministeri Ohisalo, [Hälinää — Puhemies koputtaa] teidän taustallanne, köyhyystutkijana, olisi tietenkin voinut olettaa, että te tiedätte, mitä pelihaitat ja peliongelmat aidosti aiheuttavat, ja sitä kautta laki olisi voinut olla paljon kunnianhimoisempi. Hämmästyksenne oli suuri myös näistä internetblokeerauksista tai rahansiirron estoista. Jotenkin tuntuu, että se ei enää ole 2020-lukua.

Täällä on paljon puhuttu nyt tästä pelirajasta, tästä 2 000 euron tappiorajasta. 2 000 euroa, se on kova määrä, 24 000 euroa vuodessa. Olisiko mitenkään mahdollista, että valio-kunta kävisi nyt läpi tätä 24 000 euron potentiaalista häviötä per vuosi, koska tämä on paljon?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo. [Jukka Gustafsson: Aloittiko kokoomus politikoinnin taas?]

14.42 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin osa meistä tuntee surullisia ihmiskohtaloita, [Hälinää — Puhemies koputtaa] kun kaikki liikenevät varat ja vielä pikavipit päälle on työnnetty RAY:n automaatteihin. Toisaalta monet meistä muistavat myös, kun on perheen kanssa jännitetty yhdessä loton tuloksia, eikä siitä itsessään ole syntynyt sen suurempia ongelmia.

Arvoisa puhemies! On pidettävä erillään neljä asiaa: Mitä tehdä RAY:ltä Veikkaukselle siirtyneille automaateille? Tässä on hyvin edetty. On vähennetty automaatteja, ja jatkossa voidaan poistaa automaattit kokonaan kauppojen eteisistä, minkä tämä laki mahdollistaa. Mitä tehdä nettipelaamiselle, joka on kasvava ongelma, jossa Maltalta operoivat saalistajat jo nyt kilpailevat Veikkauksen kanssa, mitä oikeisto tuntuu tässä tukevan? Tähän lakiesitys antaa työkaluja. Mitä tehdä tuotoille? Nykyinen hallitus onneksi perusti työryhmän, joka on nämä stepit, askeleet, tuonut tämän budjettikytkyn purkamiseen. Ja neljäs on sitten: mitä tehdä monopolille? [Puhemies koputtaa] Jos ja kun pelihaittoja oikeasti halutaan rajoittaa, niin silloin ei tuoda eikä lisätä kilpailua ja mainontaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ledamot Adlercreutz.

14.43 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vi har skapat oss ett ganska delikat problem: Vi har en statlig verksamhet som visst skapar glädje, men också skapar problem, och med den finansierar vi sedan andra verksamheter som vi alla tycker att är goda och försvarbara.

Eli kohtalaisen monimutkaisen ongelman edessä tässä ollaan. Se, että tunnistautuminen on pakollista, on ehdottomasti hyvä asia, mutta näemme tämänkin vuoden budjetista, että näillä toimenpiteillä, millä pyritään ongelmapelaamista estämään ja suitsimaan, on tietenkin merkitystä sitten myöskin suhteessa niihin varoihin, joita voimme jakaa niihin hyviin tarkoituksiin, mihin nyt veikkausvaroja jaetaan. Eli pidemmällä tähtäimellä tämä on tietenkin yksi askel.

Ja minun mielestäni sinänsä se kritiikki, joka on noussut näitä maksublokkeja vastaan, ei ole vailla perusteita. Saa nähdä, miten sen kanssa menee, onko se toimiva järjestelmä. Kansainväliset esimerkit eivät ole kaikin puolin rohkaisevia. [Puhemies koputtaa]

Isossa kuvassa pitää tietenkin tämä koko rahoitus ratkaista, ja siinä on parlamentaarisella työryhmällä vielä pohdittavaa edessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Harkimo ja sen jälkeen ministeri Ohisalo.

14.44 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ärade talman! Maksimoi tuotot ja minimoi haitat — tehtävä on mahdoton. Mihin perustuu 2 000 euron raja? Eihän kellään ole varaa hävitä sellaisia summia. Tätä summaa pitää ehdottomasti alenuttaa. Suomen pitää valmistautua purkamaan Veikkauksen monopoli pikaisesti ja siirtyä lisenssijärjestelmään kuten Tanskassa ja Ruotsissa: Veikkauksen asema säilyy vahvana, valvonta paranee, haittoihin voidaan puuttua varhaisemmin ja valtion tulot säilyvät verojen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

lisenssimaksujen avulla. Mielestäni on aivan käsittämätöntä, ettei mitään laskelmia ole Suomessa tehty. Vaikkei haluttaisi lähteä lisenssipohjaiseen järjestelmään, pitäisihän se ainakin tutkia.

Maksimoi tuotot ja minimoi haitat — tätä ei vasemmistohallitus todellakaan noudata, se maksimoi tuotot. Toimeentulo- ja asumistuuilla elävät, heikompiosaiset ihmiset laittavat viimeiset euronsa kauppojen rahapeliautomaatteihin ja ministerit seuraavat sivusta, [Puhemies koputtaa] kun valtion kassa kilisee. Hyvä hallitus, miksette vieneet peliautomaatteja pois kauppojen auloista, kun olisitte voineet sen tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, edustaja Harkimo, aika on nyt täyttynyt. — Ja ministeri Ohisalo, 3 minuuttia.

14.45 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Hyviä puheenvuoroja on käytetty, kiitokset edustajille. Tässä kysyttiin muun muassa tästä markkinoinnista. Yksi sellainen keino, minkä nyt tuomme tänne työkalupakkiin, on esimerkiksi se, että Poliisihallitus voisi jatkossa kohdentaa arpajaislain vastaisesta markkinoinnista tekemänsä kieltopäätöksen myös luonnolliseen henkilöön eli vaikka julkisuuden henkilöön, joka tekee kansainvälisille pelifirmoille markkinointia täällä. Näitähän nähdään hyvin paljon meillä erilaisilla kanavilla tälläkin hetkellä. Erilaisia kieltoja ja seuraamusmaksuja on siis tulossa.

Täällä oltiin hieman huolissaan siitä, että eikö jatkossa saa sitten arpoja ostaa tai Lottoa pelata. Kuten edustaja Heinonen täällä totesi ja itsekin puheessani nostin, Veikkaus tulee olemaan kunnianhimoinen siinä, että kaikki pelaaminen tulee tunnistautuneeksi pelaamiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tappiorajat koskevat kaikkea pelaamista, eli käytännössä myös tämä tulee sitten vaikuttamaan näihin muihin peleihin.

Olen samaa mieltä siitä, kuten edustaja Heinonen sanoi, että eikö nopeammin voisi tehdä näitä muutoksia tunnistautumisen osalta. Kyllä, jos vain suinkin mahdollista. Eli käytännössä, jos teknisesti on mahdollista, niin jo ennen 23 vuotta, ja sitten vuosi 24 vain viittauksena näihin raaputusarpoihin — eli ne ovat viime vaiheessa. Niitä voi siis ostaa vapaammin vielä tässä jonkin aikaa.

Mutta haluan pointata sitä, miten hyvin monessa puheenvuorossa, ensimmäisestä edustaja Tynkkysen puheenvuorosta lähtien, on nostettu esille se, että pelihaitat ovat valtava ongelma yhteiskunnalle. Meillä on pieni porukka, joka pelaa erittäin paljon. Ja yksi keino tähän on se, että me saamme jatkossa enemmän pelidataa, jota myös luovutetaan tutkijoille, jotka pystyvät sitten käymään — ei henkilökohtaisella tasolla, vaan tutkimuksen tasolla, ilmiötasolla — läpi sitä, kuka pelaa, miten paljon, kenties missä alueilla: miten voimme vielä paremmin tätä rajoittaa ja puuttua juuri niihin pelaajiin, jotka menettävät kaikista eniten. Allekirjoitan kaikki ne inhimilliset tragediat, mitä tähän liittyy. Se on asia, johon pitää puuttua, ja sen takia täällä on työkaluja. Totta kai kunnianhimon taso voisi aina olla vieläkin kovempi.

Täällä oli keskustelua peliautomaattien sijoittelusta. Erilaisia näkemyksiä on esitetty tässäkin salissa siitä, pitäisikö heti kaikki siirtää. Olen oman näkemykseni aiemmin esittänyt. Tämä hallituksen esitys lähtee nyt siitä, että katsotaan tätä sijoittelua yhdessä ja tehdään tällaisia omavalvontasuunnitelmia näiden pelikoneiden hallussapitäjien ja Veikkauksen kanssa, eli lisää valvontaa tännekin puolelle.

Mitä tulee tappiorajoihin, niin jatkossa tosiaan kaikessa tunnistautuneessa pelaamisessa näitä on. Kun edustaja Mykkänen kysyi tappiorajoista, niin muistan, että päiväkohtainen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

raja oli 1 000 euroa teidän ministeriaikananne. Minä olen sitä puolella jo laskenut ja olen valmis tarkastelemaan tätä kokonaisuutta myös jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely tässä yhteydessä nyt keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.27.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Mattila poissa — edustaja Könttä.

16.27 Joonas Könttä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys arpajaislain uudistamiseksi on mielestäni liian vähän ja liian myöhään. Esityksen suurin ongelma on tuoda menneen maailman ratkaisuja nykypäivän vaatimuksiin. Hyvillä aikomuksilla on päälystetty tie kohti entistä oudompaa tilannetta. On kiiteltävä, että peliongelmat ja muu pelaamiseen liittyvä haitallisuus on vihdoin tullut osaksi julkista keskustelua, ja toki esityksessä on myös hyviä kohtia. Nyt käynnissä oleva selvitystyö toivottavasti päättyy esittämään pelitappiorahojen ja kolmannen sektorin välisen epäterveen kytkennän katkaisemista ja pelaamisella hävityn rahan siirtämistä budjettiin.

Esityksen kokonaiskuvan osalta suomalainen yhteiskunta kuitenkin valitettavasti jää reilusti tappion puolelle. Suomalainen ei voita aina, vaikka toisinkin on väitetty. On surulista, että jätämme edelleen valtavan määrän pelaamista normalisoivia, pelaamista mainostavia ja pelaamiseen kannustavia pelikoneita ympäri Suomen, keskeisimmille arkipäiväisen asioinnin reiteille, kauppoihin ja kioskeihin, tuhansittain ympäri maan. Olisi kaikkeinärkevintä siirtää pelikoneet valvottuihin erillisiin tiloihin ja vähentää merkittävästi pelipaikkojen määrää. Haluan erikseen kiittää Pelikoneet kaupoista -kampanjan aktiiviväkeä esimerkillisestä kansalaisvaikuttamisesta.

Erikoisena voi pitää myös esityksiä rajoittaa internetiä ja ihmisten maksuliikennettä, kun useiden tutkimusten mukaan kyse on kalliista ja heikosti toimivasta järjestelmästä. Sisäministeriön oma selvitys vuodelta 2019 toteaa, että maksuliikenteen estäminen vaikuttaisi asiantuntijatapaamisten ja komission selvityksen perusteella olevan myös kierrettävissä. Norjan valvontaviranomaisen tilaaman tutkimuksen mukaan peliongelmat ovat Norjassa kasvaneet ja ulkomaalaisten peliyhtiöiden pelikatteet nousseet vuosina 2015—2019, jolloin maksuliikennerajoitukset ovat olleet voimassa. Lainsäädännön arviointineuvosto nosti esiin myös Euroopan komission raportin, jonka mukaan maksuliikenteen estojärjestelmät vaativat kattavia toimia, mutta estojen kiertäminen on helppoa. ”Valittu keino ei mahdollisesti ole kovin tehokas ongelmapelaamisen vähentämiseksi”, arviointineuvosto toteaa. Fiksumpaa olisi miettiä, kuinka pelaamista saataisiin aidosti yhteiskunnan hallintaan. Tähän kiinnitti huomiota myös lainsäädännön arviointineuvosto, jonka mukaan esityksessä käsitellään suppeasti eri vaihtoehtoja ja niihin liittyviä kustannuksia ja hyötyjä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tänään on käyty melko romantisoivaakin keskustelua siitä, kuinka lottoaminen olisi jollain tapaa suomalaisten ikään kuin kansallisominaisuus ja arvan ostaminen olisi etuoikeus, joka kuuluu kaikille. Mielestäni on tärkeää, että tätä kokonaisuutta käsitellään enemmänkin datan, objektiivisuuden ja rauhallisuuden kautta, eikä niin kuin ehkä itse on tottunut ajattelemaan asioita. On oltava valmis toteamaan, että maailma on muuttunut ja myös suomalaisten järjestelmien pitää muuttua mukana.

Olen erittäin varma siitä, että tämä järjestelmä tulee uudistumaan lähivuosina kokonaisuudessaan, ja ensiaskel onkin siirtää Veikkauksen tuloutus valtion kassaan. Voimme säilyttää fyysisten pelien ja loton ja arvat Veikkauksella, mutta internetissä tapahtuva pelaaminen on fiksuinta saada lisenssipohjaiseksi, valvotuksi, säännellyksi ja sanktoiduksi toiminnaksi. Tähän tullaan menemään seuraavan 4—10 vuoden aikana, ja aikanaan tullaan huomaamaan, että tähän olisi kannattanut mennä jo aiemmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

16.31 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan yllätyin tuosta edustaja Kön-tän lyhyestä puheenvuorosta. Odotin vielä pidempää katsausta, mutta niin kuin sanoin hänen näkemyksestään: täyttä asiaa, ja monelta osin voin siihen yhtyä tietysti, esimerkiksi mitä tulee tuohon Veikkauksen tulevaisuuteen. Minäkin uskon, että tämä järjestelmä tulee muuttumaan lähivuosina tai vuosikymmenen sisään. Tänään ei valitettavasti ehditty ministerin kanssa käymään sitä keskustelua, miten hän näkee Veikkauksen aseman esimerkiksi 2030 tai sen jälkeen, ja toisaalta, miten jatkossa tullaan arvioimaan tätä lisenssijärjestelmää ja tekemään laajempia selvityksiä siitä.

Itse olen, ainakin vielä tässä vaiheessa, tämän monopolin kannattaja, ja ne toimet, mitä Veikkauksessa nyt tehdään, tämän lainsäädännön osalta kuljetaan, mutta kyllä tuo blokkaukset, maksuliikenne-estot, on sellainen asia, jota minun mielestäni tässä talossa pitää nyt tarkkaan katsoa ja arvioida. Niin kuin tuossa edellinen puhuja totesi, niin näyttäisi, että se on kallis ja toimii heikosti, sitä voi olla helppo kiertää. Kyllä itekin tässä miettii, että tuo ko se riittävää hyötyä vai enemmänkin niitä kuluja, joita on joissakin maissa nähty jo tulevan. Eli kyllä tämä on sellainen asia, mihin toivoisin, että vielä perehdytään tarkasti ja arvioidaan ja katsotaan.

Tätä lainsäädäntöä on täällä salissa tänään sanottu myös laastarilainsäädännöksi. En osaa ottaa vielä siihen kantaa, mutta kokonaisuutena tässä on useampi kulma ikään kuin auki Veikkauksesta. Me käymme tätä arpajaislainsäädäntöä, sitten me toisaalta käymme nyt keskustelua siitä ja selvitämme, miten nämä Veikkauksen tulot jatkossa tuloutetaan ilman, että ne olisivat suoraan korvamerkittynä johonkin. Eli tämä on erittäin laaja kokonaisuus.

Mutta sitten totean myös, että kun tätä keskustelua käydään, niin tässä on hiukan ollut tuollaista kaksinaismoralismia aistittavissa erityisesti sosiaalisen median puolella mutta hiukan myös täällä salissa. Ollaan todella huolestuneita pelihaitoista ja siitä, mitä pelikoneilla pelaaminen tulee aiheuttamaan, mutta vastaavasti samat ihmiset tuolla sosiaalisessa mediassa haluavat esimerkiksi alkoholin ja erityisesti viinin myynnin vapauttaa entistä voimakkaammin. Eli kannetaan todella kovaa huolta pelihaitoista mutta ei vastaavasti alkoholihaitoista. Me kävimme täällä tänään jo keskustelua myöskin tupakasta, eli on monen monta sektoria, ja silloin kyllä katse kohdistuu erityisesti niihin oppositiopuheenvuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

roihin, joita täällä on tänään esitetty, mutta valitettavasti ne puhujat eivät ole nyt enää paikalla. Meidän pitää puhua kaikista näistä haitoista ja arvioida niitä.

Mutta loppuun, arvoisa puhemies, tämä tärkein kohta, tämä maksuliikenne-esto ja sen perkaaminen: toivottavasti se hoidetaan valiokunnissa kunnolla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen poissa. — Edustaja Ollikainen.

16.34 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Vi har diskuterat Veikkaus, och Veikkaus har ju sin historia, vilket bland annat ledamot Gustafsson lyfte upp. Och faktum är ju att under årtionden så har just spelandet hos många genererat en hel del välmående, dels för organisationer men förstås också för den enskilda individen som har spelat och skapat ett mervärde, och välmående den vägen ur glädjens perspektiv.

Revideringen av lotterilagen är en del av regeringsprogrammet och syftet är att effektivare bekämpa spelskadorna. Nu utvidgas bland annat identifieringen till alla penningspel och Polisstyrelsen ges bredare möjligheter till att ingripa i lagstridig marknadsföring. Veikkaus får även bredare tillgång till speldata och i enskilda fall kan de ingripa i skadligt spelande. Åldersgränsen är ju 18 år.

Monelle suomalaiselle pelaaminen tuottaa iloakin, ja suurimmalla osalla pelaajista ei ole peliongelmaa, mutta Suomessa kuitenkin on yli 100 000 henkilöä, jolla on rahapeliongelmia. Ja peliongelma ei näy, se ei haise, kuten ehkä muut riippuvuudet, ja se vaikuttaa aika moneenkin. Ongelmaa esiintyy kaikissa ikäluokissa riippumatta sosioekonomisesta taustasta. Tämä on ongelma, joka tavalla tai toisella tosiaan vaikuttaa meihin kaikkiin. Omaisilla on todella haasteellista, ja tunnen itsekin monta perhettä, jossa tämä ongelma on tai on ollut, ja tällä on ollut suuret vaikutukset arkeen taloudellisesti mutta myös perhesuhteisiin.

Yhä suurempi huolenaihe on myös nuorten peliriippuvuus, ja nuoret muodostavat älypuhelimillaan kohderyhmän pelimarkkinoille. Esityksessä esitetään, että kaikessa kuvallisessa mainonnassa tulee jatkossa olla tietoa apua tarjoavista palveluista sekä mahdollisuudesta hakea pelikielto, ja tämä on hyvä asia.

Vid placering av automater ska man också beakta vilka skadeverkningar penningspelen har för minderåriga och för utsatta personer.

Under de senaste åren har även spelandet på nätet i nätkasinon ökat betydligt, och man räknar med att Finland förlorar ungefär 300 miljoner euro årligen till utlandet. Med en så kallad spärrlista kommer betalningstransaktioner till vissa utländska penningspelbolag att förbjudas, och på detta sätt strävar man efter att hejda penningflödet utomlands.

Det är lite mellan hönan och ägget, det här. Vi vet ju alltså att många organisationer får pengar ur Veikkaus-medlen, men det här är en helt separat diskussion som kommer att föras, om det blir budgetmedel eller på vilket sätt de här pengarna kommer att [Puhemies koputtaa] tas in i framtiden, men det får vi ta i nästa steg. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

16.37 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Det är viktigt att vi har fått det här lagförslaget till riksdagen. Tack till ministern för en bra presentation här idag och tack för ett bra arbete med lagförslaget.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Att minska risken för skador av spelberoende samt att säkerställa Veikkaus vinster för allmännyttiga ändamål är viktigt. Veikkaus vinstmedel används till ändamål inom tredje sektorn gällande kultur, idrott, ungdoms- och social verksamhet. Det är verksamhet som är extremt viktig för samhället.

Lagförslaget tryggar också med den här utformningen i praktiken Pafs fortsatta existens på Åland. Paf på Åland liknar Veikkaus. Enligt Ålands självstyrelselag är lotterifrågor åländsk behörighet. Paf betalar lotteriskatt till finansministeriet på samma sätt som Veikkaus, och de skatterna betalas sedan från finansministeriet till landskapet Åland. Paf är ägt till 100 procent av landskapet Åland och vinsterna används till samma ändamål på Åland som Veikkaus i fasta Finland. De går till kultur, idrott, sociala ändamål och ungdomsverksamhet.

Åland får inte Veikkaus-medel och just därför är Pafs medel livsviktiga. I själva verket kanske man kunde argumentera att Pafs medel på Åland till och med är ännu viktigare än Veikkaus medel i fasta Finland, eftersom Åland inte har några betydande allmännyttiga fonder på samma sätt som här finns i fasta Finland. Tredje sektorn är alltså helt beroende av Paf-medel, och det är också en överlevnadsfråga för tredje sektorn på Åland. Paf, som har drygt 200 arbetsplatser på Åland, är också en mycket viktig arbetsgivare i landskapet.

Ärade talman! Paf har inte marknadsfört sig aktivt i fasta Finland på 15 år sedan den så kallade borgfreden mellan riket och landskapet gjordes, och man är mycket noga med att följa lagen. Man är så noga med det att då till exempel IFK Mariehamn spelar matcher i Veikkausliiga på Åland eller cupmatcher inomhus så täcker man över Pafs marknadsföring också på Åland för att säkerställa att man inte strider mot överenskommelserna och reglerna på något sätt.

Det här förslaget innebär nu att man kan upprätta en spärrlista för de bolag som bryter mot den här marknadsföringen. Det betyder ingen förändring för åländska Paf, som inte bedrivit marknadsföring i fasta Finland på 15 år. Däremot betyder det en förändring för utländska aktörer om man marknadsför sig aktivt. På så vis är förslaget balanserat. Det är EU-notifierat och det har redan fått godkänt av EU-kommissionen och vi kan på så vis nu börja detaljbehandlingen i riksdagens förvaltningsutskott med utlåtande av grundlagsutskottet.

Arvoisa rouva puhemies! Peliriippuvuudesta johtuvien haittojen ehkäiseminen sekä Veikkauksen tuoton turvaaminen yleishyödyllisiin tarkoituksiin on tärkeää. Veikkauksen tuotolla tuetaan kolmannen sektorin toimintaa, kuten kulttuuria, urheilua, nuorisotyötä ja sosiaalitoimintaa. Kyse on yhteiskunnan kannalta erittäin tärkeästä toiminnasta.

Ahvenanmaan rahapeliyhteisö Paf muistuttaa Veikkausta. Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan arpajaiskysymykset kuuluvat Ahvenanmaan toimivaltaan. Paf maksaa arpajaisveroa valtiovarainministeriölle kuten Veikkaus. Nämä verot maksetaan sitten valtiovarainministeriöstä Ahvenanmaan maakunnalle. Ahvenanmaan maakunta omistaa Pafin sataprosenttisesti, ja tuotto käytetään Ahvenanmaalla samaan tarkoitukseen kuin Veikkauksen tuotto Manner-Suomessa: tuotolla tuetaan kulttuuria, urheilua, sosiaalisia tarkoituksia ja nuorisotoimintaa.

Ahvenanmaa ei saa Veikkauksen varoja. Siksi Pafin varat ovat elintärkeitä Ahvenanmaalle. Itse asiassa Pafin varat ovat jopa tärkeämpiä Ahvenanmaalle kuin Veikkauksen varat Manner-Suomelle, koska Ahvenanmaalla ei ole merkittäviä yleishyödyllisiä rahastoja, kuten täällä Manner-Suomessa on. Kolmas sektori on siis täysin riippuvainen Pafin varois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

ta. Ne ovat edellytys Ahvenanmaan koko kolmannen sektorin selviytymiselle. Paf vastaa paristasadasta työpaikasta Ahvenanmaalla ja on siten tärkeä työnantaja.

Valtakunnan ja maakunnan välisen niin kutsutun linnarauhan jälkeen Paf ei ole markkinoinut itseään aktiivisesti Manner-Suomessa 15 vuoteen. Lain noudattamisessa ollaan erittäin tarkkoja. Lakiehdotus turvaa myös käytännössä sen, että Pafin olemassaolo ei vaaranu, mikä on kohtalonasia Ahvenanmaalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

16.43 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään hyvää keskustelua tästä arpajaislain muutoksesta, ja täällä on kiinnitetty vakavasti huomiota siihen, mikä on Veikkauksen rooli sekä yleishyödyllisenä yhteisönä mutta myöskin tavallaan yhteisönä, jonka tehtävänä on huolehtia tästä peliriippuvuusongelmasta, jota täällä on mitä moninaiemmin käsitelty.

Itse pidän hyvin keskeisenä sitä, että tämä Veikkauksen monopoliasema säilytetään sekä suhteessa näihin ulkomaisiin toimijoihin, jotka ovat enemmän rahastusmielessä liikenteessä, ja ennen kaikkea juuri sen vuoksi, että tämä kasvatuksellinen rooli peliriippuvuuteen nähden pystytään tunnistamaan. Ne ihmiset, jotka tietävät peliriippuvuudesta jotain henkilökohtaisestikin, ymmärtävät, mistä siinä on loppujen lopuksi kysymys. Se on vakava, vakava haaste, pelimäärää ihminen itse ei enää määrää. Peli-ilo muuttuu helposti pelihimoksi silloin, kun ollaan riippuvaisia tilanteesta, ja pelihimo muuttuu pelipakoksi, joka päättyy sitten pelihelvettiin. Täydellinen umpikuja, jossa ollaan tilanteessa, että ahdistava halu vie ihmistä. Tässä monelta menevät pahasti rahat, sitten menee vieläkin arvokkaampi asia eli aika.

Henkilökohtaisesti uskallan tästä sanoa juuri sen verran, että tunnistan peliriippuvuuden. Olen myöskin katsonut peiliin tilanteessa, jossa keskiyöllä olen yhtäkkiä havainnut, että pelaan šakkia, pikapelejä, ja se vie, vie ja vie, ja sen jälkeen minulla on hyvin nöyrä suhtautuminen kaikenlaisiin addiktioihin. Tajuan, että on vakava haaste ihmisille hallita tämä ilmiö. Sen takia tässä on hyvin keskeistä, että yhtä lailla kuin Alkolla on tehtävä huolehtia alkoholiriippuvuudesta, niin myöskin Veikkauksella on keskeinen rooli huolehtia tästä peliriippuvuusongelmasta ja yrittää avittaa ihmisiä siitä ohitse.

Tässä on oppositio tuonut esille sen, että tämä 2 000 euron kuukausittainen raja sille tappiolle pitäisi olla katto, ja olen sitä mieltä, ja taisi ministerikin sen tässä jo todeta, että tätä kannattaisi tutkia, onko se 2 000 euroa itse asiassa liian korkea. Se on monille ihmisille taloudellisesti liian korkea ehdottomasti. Siinä ovat sitten perhesuhteet kiinni ja tietysti omaisuudet ja kaikki kiinni. Ne ihmiset ovat vähätuloisia, jotka ovat usein näissä peliriippuvuustilanteissa ja vaikeissa asetelemissä silloin kun on rahapeleistä kysymys, ja tähän asiaan kannattaa kyllä kiinnittää huomiota.

Eli kaikki voitava sen suhteen, että me tunnistamme tämän riippuvuusongelman ja yritämme tukea ihmistä siinä suhteessa, että hallitsee itsensä viime kädessä näissä asioissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma poissa. — Edustaja Rydman.

16.45 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Meidän suomalaisessa rahapelijärjestelmässämme on oikeastaan kaksi keskeistä rakenteellista ongelmaa, jotka kiitettävästi viime vuosien julkisessa keskustelussa ovat myöskin olleet esillä. Ensimmäinen niis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

tä on merkittävä peliriippuvaisten joukko, jota järjestelmä osaltaan ylläpitää ja joka on omiaan myöskin riippuvuuteen alttiita ihmisiä uudelleen pelien pariin houkuttelemaan, ja sitten toisaalta on meidän kulttuuri-, urheilu- ja vapaan kentän toimijoiden riippuvuus Veikkauksen pelituotoista. Tämä arpajaislakiuudistusesitys ei tuo ratkaisua kumpaankaan näistä. Se päinvastoin väistää nämä ongelmat, ja se on kovin valitettavaa, kun juuri näihin kysymyksiin ratkaisuja kaivattaisiin.

Peliriippuvuuden keskeisin synnyttäjä Suomessa ovat nimenomaisesti kauppojen tuulikaappien rahapeliautomaatit. Niitä tämä lakiesitys ei ole poistamassa. Peliongelmien keskeisin synnyttäjä jää siis nykyisille sijoilleen. Toisaalta tämä ei myöskään ratkaise sitä rakenteellista ongelmaa, joka meillä on, että kulttuurin, urheilun ja kansalaisjärjestöjen rahoituksen keskeisin lähde on vastaisuudessakin nimenomaisesti uhkapeleistä saadut ja kerätyt rahat, mikä luo tietysti myöskin epäterveen kannusteen näiden kahden asian välille, siis rahapelaamisen ja niissä häviämisen ja toisaalta sinänsä erittäin kannatettavien ja tuettavien asioiden rahoituksen.

Sen sijaan tämä lakiesitys tuo kokonaan uuden tekijän rahapelikenttäämmä mukaan, ja se on nämä rahansiirtojen blokeeraukset, joita ei voida pitää kyllä millään tavalla kannatettavana ajatuksena. Täällä on jo useissa puheenvuoroissa tuotu esille se, että näitä on ensinnäkin hyvinkin mahdollista kiertää. Ne eivät tosiasiaa myöskään pidä, mutta samanaikaisesti ne synnyttävät kyllä pussillisen muita ongelmia ratkaisematta mitään edellisiä ongelmia. Näissä on nimittäin kyse siitä, että ensinnäkin edes Veikkaus itse ei väitä, että näillä blokeerauksilla mitään uutta rahaa onnistuttaisiin juurikaan keräämään. Sitä ei hallituksen esityksessä oikeastaan edes väitetä, mutta tällaisella blokeerauksella kyllä synnytetään merkittävästi ongelmia niille maksunvälittäjille, joiden velvollisuudeksi sitten jää huolehtia näiden blokeerausten tosiasiallisesta toteuttamisesta. Ja olen ilahtuneena kuullut, että täällä muutamat hallituspuolueidenkin edustajat ovat tätä hanketta kritisoineet, ja toivottavasti tämä sitten valiokuntakäsittelyssä onnistutaan vielä tästä lakiesityksestä pois pudottamaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Kinnunen poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kiviranta.

16.49 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Arpajaislakiesityksen tarkoituksena on vahvistaa Veikkauksen asemaa muuttuneessa markkinatilanteessa. Täytyy muistaa, että monopoliaseman purkamisen vaihtoehtona olisi kansainvälisten peliyhtiöiden yhä vahvempi rynnistys Suomen markkinoille. Sillä olisi useita kielteisiä vaikutuksia, sillä nämä peliyhtiöt eivät ole lainkaan vastuullisia vaan vain pyrkivät maksimoimaan voittonsa. Ratkaisu tarkoittaisi pelivoittojen päättymistä Suomen rajojen ulkopuolelle yhä suuremmassa määrin ja pelaamisen mainostamisen lisääntymistä. Peliriippuvuus kasvaisi. Pidetään siis kiinni hyvästä järjestelmästämmä, mutta kannustetaan samalla Veikkausta toimimaan yhä vastuullisemmin pelihaittojen vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Rahapelaamista tulee ohjata kohti laillista, vastuullista ja valvottua pelitarjontaa. Tunnistautuminen tulee asteittain pakolliseksi kaikissa Veikkauksen peleissä, ja se on erinomainen asia. Samalla pitää etsiä tehokkaita keinoja puuttua ulkomaisten peliyhtiöiden toimintaan, jotta monopolin asema pystytään turvaamaan. Arpajaislain vastaiseen markkinointiin puututaan jatkossa, samoin kuin peliyhtiöiden rahaliikenteeseenkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Käsittelin täällä päivällä rahaliikenteen valvonnan vaikeutta. Rahaliikenteen tehokas valvonta on toki käytännössä vaikeaa, koska estolistan voi kiertää esimerkiksi ulkomailla toimivaa nettipankkia hyödyntäen. Tällä säännöstöllä on kuitenkin merkityksensä.

Markkinointiin on ehdottomasti syytä puuttua.

Suomalaiset ansaitsevat toimivan rahapelijärjestelmän, jonka tuotot ohjautuvat tärkeisiin kohteisiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

16.51 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mielestäni aivan oikein tuossa edellisessä puheenvuorossa todettiin, että markkinointiin on puututtava. Ja yksi iso ikään kuin semmoinen sokea piste ovat olleet nimenomaan nämä pelikoneet, joita meillä on arkisessa elämässä läsnä. Ne ovat siis mainospinta-alaa, jotka houkuttelevat, markkinoivat, normalisoivat tätä pelaamisen kulttuuria suomalaisille ihan sieltä lapsesta lähtien. Oli tunnistautumista tai ei, niin ihminen katselee ympärilleen ja näkee, että jaahas, tämä on ihan normaalia, että osana kaupassakäyntiä voi käydä tuossa pelaamassa. Myös näillä on todella iso arvo. Eli se puhuu sen puolesta, että tähän markkinointiin jo nykymallissa puututtaisiin entistä tehokkaammin, oli se sitten kotimainen toimija tai ulkomainen toimija. Ja se on selvää, että Suomessa täytyy noudattaa yhdessä laadittuja sääntöjä, liittyen sitten tähän markkinointiin tai muuhun toimintaan, jota meillä lainsäädännöllä täällä säädellään.

Edustaja Rydman puhui aivan oikein tuosta maksuliikennepolitiikasta. En aio siihen mennä, koska aiemmin puhuin siitä itsekkin, mutta ehkä sen haluaisin oikaista tässä keskustelussa, kun moni jotenkin ikään kuin olettaa, että me emme voisi kontrolloida tällaisessa erilaisessa mallissa, lisenssimallissa, joka esimerkiksi Ruotsissa on käytössä, näitä ulkomaalaisia toimijoita. Tämähän ei pidä paikkaansa. Heitä tultaisiin kontrolloimaan lisenssiin liittyvillä säännöillä, heitä tultaisiin kontrolloimaan arpajaisveroon liittyvällä mekanismilla: me voisimme itse päättää, mikä se arpajaisvero on, jotta tuloja tänne kotimaahan saataisiin. Heitä tultaisiin kontrolloimaan sanktioilla, heitä tultaisiin kontrolloimaan mainontakielloilla. Ja kaiken tämän rikkomisesta totta kai tultaisiin sitten myös erikseen vielä asettamaan joko sanktioita tai sakkoja tai muita seuraamuksia. Että mielestäni ne, jotka tätä nykyjärjestelmää haluavat puolustaa, voivat puolustaa käyttäen ihan valideja argumentteja mutta ei kannattaisi — ainakin omasta puolestani niin haluaisin — ikään kuin käydä tätä keskustelua sinisilmäisesti, mustavalkoisesti huomaamatta, että eri malleissa on erilaisia vaihtoehtoja. Korkealle arvostamani lainsäädännön arviointineuvosto on itse kiinnittänyt huomiota siihen, että erilaisia malleja olisi syytä tarkastella. Meidän kannattaa ajatella myös sitä 2030-lukua, jolloin tämä tulee pikkuhiljaa kaikkien ennusmerkkien mukaan joka tapauksessa romuttumaan. Olisi parempi, että tehdään itse hallittu uudistus, kuin että annetaan mennä tilanteen liian pitkälle, jolloin ikään kuin hätä on jo housuissa, ja sitten ei voi muuta tehdä kuin aivan välttämättömmimmän. Että nyt olisi vielä aikaa. Sanon sen, olemme jo myöhässä, mutta vielä olisi aikaa tehdä kyllä järkevämpi uudistus kuin mikä nyt tässä pöydällä on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rydman.

16.54 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Siihen, mitä edustaja Könttä tuossa edellä sanoi, on helppo yhtyä. Vaikka lainsäädäntömme pohjalta meillä lähtökohtaisesti ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

periaatteessa onkin monopolijärjestelmä käytössä, tosiasiasa se teknologinen ympäristö, jossa rahapelaaminen tänä päivänä tapahtuu, on kovasti erilainen kuin se ympäristö, jossa nykyinen vallitseva lainsäädäntö on aikanaan kirjoitettu ja jonka ehdoilla se on muotoiltu. Yhä suurempi osa rahapelaamisesta nimittäin tapahtuu tänä päivänä internetin kautta, ja se osuus epäilemättä tulevaisuudessa tulee vielä kasvamaanakin. Oikeastaan riippumatta siitä, millainen lainsäädännöllinen järjestelmä meillä rahapelipolitiikkamme ympärillä on, joka tapauksessa se, mitä internetissä tapahtuu, on kilpaillussa ympäristössä tapahtuvaa toimintaa, ja vaikka meillä kuinka olisi monopolijärjestelmä, digitaalisessa markkinassa se tosiasiallisesti joutuu kuitenkin kilpailemaan.

Tällöin tullaankin ennen pitkää sen kysymyksen äärelle, vastaako se rahapelijärjestelmä, jollaisen olemme lainsäädännöllisesti luoneet, enää niitä tosiasioita, joiden ympärillä toimimme. Ja riippumatta siitä, onko lisenssijärjestelmä nyt sitten välttämättä parempi, tai huonompi, järjestelmä kuin tämä nykyinen, joka tapauksessa tulisi tunnistaa se tosiasia, että lisenssijärjestelmän puitteissa ainakin tämä tosiasiallinen kilpailtu järjestelmä tulisi tunnustetuksi ja tunnistetuksi, jolloin myöskin sen lisenssin haltijoilta voitaisiin edellyttää yhtä hyvin lisenssimaksuja kuin verojen maksamista kuin sitten sitoutumista myöskin paikalliseen lainsäädäntöön siinä ympäristössä, jossa toimitaan.

Pahimmassa tapauksessa käy niin, että meillä lainsäädäntö sinänsä junnaa paikallaan ja kuvittelee, että monopoli vallitsisi myöskin digitaalisessa markkinassa, mutta tosiasiasa markkinaosuuksia valuu muille kuin kotimaisille toimijoille ja lainsäädäntömme laahaa sillä tavoin perässä, että järjestelmää herätään muuttamaan vasta siinä vaiheessa, kun markkinaosuudet on jo muualle menetetty ja kotimainen toimija ei siinä kentässä enää sillä tavoin pärjääkään kuin mitä se ehkä varhaisemmassa vaiheessa olisi pärjännyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

16.56 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä maassa tapahtuu laillista ryöstöä. Nimittäin meillä on uhkapeliluolia ympäri Suomen erilaisissa marketeissa ja kioskeissa, ja niitä on vieläpä hävyttömästi sijoitettu niin, että alueilla, joilla ei pärjätä niin hyvin ja on huono-osaisuutta ja vähävaraisia ihmisiä, tällaisia Veikkauksen pelikoneita on sijoitettu tiiviimmin ja enemmän.

Näitä tuottoja, mitä saadaan näillä pelikoneilla, kun riippuvaiset ihmiset niitä pelailevat, on perusteltu sillä, että ne menevät hyvään tarkoitukseen. Eli toisin sanoen niillä tuetaan esimerkiksi kulttuuria tai niillä tuetaan erilaisia poliittisia järjestöjä, ja niin edelleen ja niin edelleen. Mutta eihän tämä ole moraalisesti millään tavalla kestävä perusta; kerätä rahoja rahapeli-riippuvaisilta ihmisiltä, joita on Suomessa tällä hetkellä tutkimuksen mukaan jo 112 000. Muutama prosentti näitten pelikoneitten käyttäjistä kerää 50 prosenttia näistä tuotoista. Eli heiltä oikein vedetään ne rahat pois, kun he ovat riippuvaisia.

Kukaan tässä maassa ei tulisi hyväksymään sitä, jos yhtäkkiä keksittäisiin tällainen valtio-omisteinen yhtiö, aivan loistava idea, että hei, valtiolle annetaan monopoliasema ja se saa jonkun järjestön tai firman kautta alkaa myymään heroiniä. Ja sitten vielä autetaan niin, että tehdään tällainen tunnistautumismekanismi, että jos menet ostamaan tästä firmasta heroiniä, niin sinun pitää tunnistautua, jotta sinulle annetaan vaan pieni määrä, jotta et paljon saisi sitä heroiniä sieltä. Ja sen jälkeen nämä rahat, mitkä saataisiin ihmisiltä, jotka koukuttuvat, käytettäisiin kulttuurijärjestöille, annettaisiin hyväntekeväisyyteen, poliittiset järjestöt saisivat niitä käyttää ja tehtäisiin hyvää. Ei, tällainen ei ikinä menisi läpi, mut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

ta kun kyse on tästä rahapelitoiminnasta, uhkapelaamisesta, pelikoneista, niin yhtäkkiä tämä onkin aivan ok.

Arvoisa rouva puhemies! Tein tästä lakialoitteen, että nämä pelikoneet viettäisiin pois kaupoista ja kioskeista, joissa tavalliset perheet lapsineen käyvät ja aina näkevät, kun ne siellä vilkkuvat, ja helposti joutuu koukuttetuksi, kun niitä lähdetään kokeilemaan. Ne kuuluvat suljettuihin pelisaleihin, eivät yleisiin ruokakauppoihin.

Ja mitä tapahtui, kun tämän aloitteen tein: Sen jälkeen edustaja Gustafsson demareista, joka on Veikkauksen hallintoneuvoston puheenjohtaja, lähetti myllykirjeen ja yritti torpata aivan poikkeuksellisesti sen, että edes kukaan edustaja lähtisi allekirjoittamaan sitä lakialoitetta, minkä tein, että pelikoneet saataisiin pois kaupoista. Aivan uskomatonta! Ja paljastui myöhemmin, että tämä hänen kirjeensä, minkä hän lähetti meille kaikille kansanedustajille, oli laadittu Veikkauksen viestinnässä. Tämä edustaja Gustafsson saa hirmuiset palkkiot siitä, että hän on Veikkauksen hallintoneuvoston puheenjohtaja, ja täällä yhtäältä sitten eduskunnan arvovaltaisessa täysistuntosalissa hän sitten puolustaa tällaista toimintaa.

Näitä rahoja käytetään aivan hirveän väärin, ja ihmiset oikeasti pääsevät hyötymään toisten ihmisten hädästä. Esimerkiksi Veikkauksen toimitusjohtaja viime vuonna sai 420 000 euroa palkkaa ja sitten vielä päälle 27 000 euron bonukset! Siis tavallisen ihmisen vuosipalkan sai vielä bonuksena siihen päälle, ja nämä rahat on vedetty niiltä ihmisiltä, jotka pelaavat koudussa näitä pelikoneita. Pelikoneet pois kaupoista! — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

17.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Arpajaislain uudistaminen on toki tarpeellinen ja erittäin tärkeä ajankohtaistoimi. Kaikki lainsäädäntöhän vanhenee eläessään, ja sitä pitää silloin tällöin päivittää, niin tätäkin lakia.

Se on selvää, että emme elä ideaalisessa maailmassa, täällä aina joitakin pelejä on pelattu kautta aikain. Aikoinaan pelattiin korttia ja ennen sitä tehtiin kaikkia muitakin pelejä, mitä se aika tarjosi mahdollisuuksia. Uhkapelejä on pelattu, vedonlyöntiä on harjoitettu ja monta muuta. Eliikkä ei tämä sukupolvikaan eikä seuraavakaan siitä totuudesta pääse irti. Sillä erolla vain, että tänä päivänä erilaiset uhkapelien mahdollisuudet ovat lähes rajattomat. Melkein mistä tahansa voi lyödä vetoa, melkein missä tahansa voi pelata korttia ja voi vaikka osallistua johonkin kansainväliseen nettipeliin, joka on pitkäkestoinen ja jossa voi sitten tulla miljonääriksi — kovin todennäköisesti menettää kaiken. Eliikkä sitä maailmaa emme pysty sulkemaan, internet mahdollistaa kaiken tämän.

Sen takia on hyvä, että meillä on Veikkaus Osakeyhtiö, että se tarjoaa ihmisille tällaisen miellyttävän, hyvän tavan pelata jonkunäköistä peliä, mitä haluaa pelata. Klassinen esimerkki, mitä moni edustaja tässä keskustelussa on nostanut esille, on lauantailotto. Monelle ihmiselle se on semmoinen viikonlopun tapahtuma, joka tavallaan kuuluu siihen elämään. Yli 50 vuottahan se on ollut voimassa jo, joten alkäämme nyt sitä menkö tuomitsemaan.

Toivoisin, että tässä keskustelussa otettaisiin rehellisesti kantaa myös siihen, että jos tämä lopetettaisiin kokonaan, niin mitä sitten tapahtuisi. Pääsisimmekö irti näistä uhkapeleistä? Emme varmasti pääsisi irti. Päinvastoin sitten valtio menettäisi sen vähänkin tulovirran sieltä ja sitten se pelaaminen ryöstäytyisi ties minne lähes valvomattomaksi tapahtumaksi. On aivan sama asia, jos kuvittelemme, että panemalla Alkon kiinni Suomessa vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

nanjuonti loppuu. Kaikki me sen tiedämme, että jos näin tehtäisiin, niin ei varmasti loppuisi. Joku valtaisi sen markkinan heti, ja ikävä kyllä se olisi varmasti kansakunnan kannalta kaikkein huonoin vaihtoehto.

Toivon semmoista järkevää keskustelua, että saadaan tämä haittapelaaminen väheneeseen. Tärkeintä tässä kaiken jälkeen on se, että jokaisessa perheessä, jossa on lapsia kasvamassa, heille opetetaan pienestä asti jo, miten käytetään internetiä, miten suhtaudutaan tällaisiin rahapeleihin, miten mitäkin asiaa järkevästi hoidetaan. Ei maailmalta karkuun pääse eikä eristäytymään pysty, mutta sen kanssa kannattaa opetella elämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

17.04 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Veikkaus pyrkii perustelemaan toimintaansa vastuullisuudella, sillä, kuinka se pyrkii vähentämään pelihaittoja. Veikkaus haluaa aina kertoa, mitä kaikkea se on tehnyt pelihaittojen ehkäisemiseksi, samaan aikaan kun se yrittää tuottaa niin paljon voittoa kuin mahdollista ja tulouttaa sitä valtiolle. Todellisuutta on kuitenkin se, että Veikkaus ei ole valmis tekemään yhden yhtäkään uutta uudistusta peliriippuvaisten ihmisten eteen, ellei sitä yhtiötä laiteta kuriin ja täällä eduskunta päättää ja laita sitä poliittista painetta, että näiden asioiden pitää muuttua. Veikkaus perustelee aina omaa toimintaansa niillä uudistuksilla, joita on tehty, kun hetken aikaa sitten vaadittiin, että ne on pakko tehdä, vaikka niitä Veikkauksen osalta yritettiin perustella kumoon.

Arvoisa rouva puhemies! Minä ennustan muutamien vuosien päähän, kun pelikoneet toivon mukaan tulevat poistumaan kaupoista, kun me ei vielä kukaan olla päästy pelihaittoista eroon ja tullaan sanomaan, että meidän on pakko tehdä enemmän. Tiedätkö, mitä Veikkaus tulee sanomaan? Se tulee sanomaan: me ollaan tehty niin paljon näitten asioitten eteen, me esimerkiksi poistettiin pelikoneet kaupoista — ja tällä hetkellä Veikkaus ei millään haluaisi poistaa pelikoneita kaupoista. Me joudutaan tekemään täällä aloitteita. He eivät oma aloitteisesti sitä tee. Me joudutaan tekemään täällä niitä aloitteita ja vaatimaan sitä, että pelikoneet siirretään pois ruokakaupoista, mutta katsotaanpa vain: muutaman vuoden päästä Veikkaus tulee sanomaan, kuinka he ovat olleet niin vastuullisia, että veivät pelikoneet kaupoista pois.

Tämä on hyvä pitää mielessä, kun me käsitellään tätä veikkauskratiaa: Veikkaus pyrkii aina vetämään ihmisiltä rahaa niin paljon kuin se vain ikinä saa luvan, ja se on meidän poliitikkojen vastuulla, että meidän pitää pitää huolta siitä, että oikeasti niitä ihmisiä, jotka ovat heikossa asemassa ja peliriippuvaisia, ei päästetä riistämään kuiviin.

Ja nyt ollaan puhuttu näistä erilaisista rajoista. Kun hallitus haluaa nyt helpottaa sillä tavalla, että vain 2 000 euroa kuukaudessa olisi mahdollisuus pelata taivaan tuuliin, niin kyllä minä kysyin, että kenellä on tällaisiin rajoihin varaa. Voin sanoa, että jos siis pelaisiin 2 000 euroa joka kuukausi Veikkaukselle, niin sen jälkeen kansanedustajallekin jäisi kyllä muuhun todella vähän rahaa. Miten tämä raja voi olla 2 000 euroa? Eli tähänkin meidän varmasti täytyy puuttua, ja minä toivon, että nyt sitten, kun hallitus tuo tämän esityksen ja sitä valiokunnassa käsitellään, tämä raja tullaan muuttamaan, koska tämä ei todellakaan ole ok. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2021 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin 28.9.—1.10.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]